

Ontwerpaspecten dl 3

Mattie Blauw, Marike Geerdink, Gerard Boon, Jeanot Bijpost, Aart Koenhein, Hans Lapidaire, Vincent van Toledo, Gideon Zegwaard en Theo Meester

9. Bijzondere aspecten van de bijhouding

- 9.1. Gegevens over het gezag over minderjarigen
- 9.2. Gegevens over curatele
- 9.3. Gegevens over het verblijfsrecht
- 9.4. Gegevens over de nationaliteit en de geboortedatum
- 9.5. Geslachtsnaamwijziging
- 9.6. Adoptie
- 9.7. Geslachtsverandering
- 9.8. Registratie ongeboren vrucht, naamskeuze en ontkenning vaderschap
- 9.9. Erkenning na geboorte
- 9.10. Verhouding tussen brondocumenten
- 9.11. Procedure wijzigen algemeen (WALG)
- 9.12. De aantekeningen onjuistheid en strijdigheid met de openbare orde
- 9.13. De aantekening 'in onderzoek' en relaties
- 9.14. Verwijderen van gegevens in relatie tot bewaartermijnen en archiveren
- 9.15. Gebruik van technische sleutels binnen berichtcycli
- 9.16. Samenwerking tussen gemeenten (overgehaald van dl 1)
- 9.17. Sleutels t.b.v. deelautorisaties

9. Overige bijhouding

9.1. Gegevens over het gezag over minderjarigen

In de basisregistratie worden gegevens bijgehouden over het gezag dat over de minderjarige wordt uitgeoefend. Deze gegevens worden ontleend aan het gezagsregister, op grond van het tweede lid van artikel 2.13. De griffier van de rechtbank doet over wijzigingen in het gezagsregister die voor de basisregistratie van belang zijn, mededeling aan het college van de bijhoudingsgemeente van de minderjarige op grond van het derde lid van artikel 2.28.

De mededelingen zijn tot dusverre niet digitaal. Mocht in de toekomst deze stroom van mededelingen gedigitaliseerd worden, dan vergt de behandeling ervan nadere aandacht zoals dat ook hiervoor bij andere gegevensstromen is gebeurd.¹ Dat betreft dan zowel eventuele controles die door de rechtbank met gebruikmaking van de BRP-voorzieningen uitgevoerd zouden kunnen worden alsook de wijze waarop met een fiatteringsknop de geautomatiseerde of handmatige omzetting van de mededelingen in een bijhoudingspoging wordt ondersteund.

Relevant is dat voor de registratie van de gegevens in de GBA coderingen worden gebruikt waarmee de gezaghebbende wordt aangeduid. Die hebben in de GBA bijvoorbeeld de vorm 'ouder1' of 'derde'. Dat betekent dat de identiteit van de gezaghebber niet rechtstreeks bekend is maar afgeleid dient te worden of dat voor de identiteit van betrokkene andere gegevensbronnen geraadpleegd dienen te worden. In de BRP wordt de identiteit van de gezaghebbende ouder(s) anders vastgelegd. Zie hiervoor de betreffende paragraaf in hoofdstuk 10 over de gegevensset.

Voorts geeft het register op zichzelf geen volledig beeld van de gezagsverhoudingen. Dat komt allereerst omdat uitsluitend gegevens over het gezag worden opgenomen in de bijzondere situatie dat een voorziening is getroffen die in het gezagsregister is vermeld. Merk voorts op dat veranderingen in het gezag niet alleen door een rechterlijke uitspraak (die via een mededeling uit het gezagsregister wordt doorgegeven en dus een actualisering tot gevolg heeft), maar ook van rechtswege kan plaatsvinden. Zo kan het bereiken van een bepaalde leeftijd of het feit dat iemand trouwt een verandering in de gezagsverhoudingen teweegbrengen. Er is met andere woorden geen sprake van een positieve registratie waaruit altijd direct kan worden opgemaakt of er sprake is van een voorziening in het gezag en wie de gezaghebbende van een bepaalde persoon is.

9.2. Gegevens over curatele

In de basisregistratie worden gegevens bijgehouden over curatele. Deze gegevens worden ontleend aan het curateleregister, op grond van het eerste lid van artikel 2.13. De griffier van de rechtbank doet mededeling over wijzigingen in het curateleregister als omschreven in het eerste en tweede lid van artikel 2.28 aan het college van de bijhoudingsgemeente. Er is een wetwijziging in voorbereiding waardoor de Raad voor de Rechtspraak de beheerder van het curateleregister wordt.

¹ Het programmabureau voert oriënterende gesprekken met de Raad voor de Rechtspraak. Er is door het programmabureau een bericht ontworpen dat gemeenten kunnen gebruiken om de gegevens omtrent het gezag vast te leggen. Wanneer de mededelingen digitaal aangeboden zouden worden, dan kan dat met behulp van dit bericht.

De mededelingen zijn tot dusverre nog niet digitaal. Mocht in de toekomst deze stroom van mededelingen gedigitaliseerd worden, dan vergt de behandeling ervan nadere aandacht zoals dat ook hiervoor bij andere gegevensstromen is gebeurd. Dat betreft dan zowel eventuele controles die door griffier van de rechtbank met gebruikmaking van de BRP-voorzieningen uitgevoerd zouden kunnen worden alsook de wijze waarop met een fiatteringsknop de geautomatiseerde of handmatige omzetting van de mededelingen in een bijhoudingspoging wordt ondersteund.

In tegenstelling tot het gezagsregister is het curateleregister een positief register. Dat betekent dat het een volledig beeld geeft van de curatele: het bevat alle curatele verhoudingen, indien sprake is van curatele. Een van de gegevens die het bevat is de aanduiding van de persoon of instantie die als curator van een andere persoon fungeert.²

9.3. Gegevens over het verblijfsrecht

De basisregistratie bevat op grond van onderdeel a5 van het eerste lid van artikel 2.7 gegevens over het verblijfsrecht van ingezetenen. Deze gegevens worden ontleend aan mededelingen daarover van de minister van V&J (in de praktijk: de IND) aan het college van burgemeester en wethouders. Op grond van deze mededelingen kan het college een bijhoudingspoging opstellen teneinde de gegevens in de basisregistratie te verwerken. Deze gang van zaken zal zich als volgt afwickelen:

1. De IND stuurt een voorstel tot bijhouding aan het college en maakt daarbij gebruik van de centrale voorzieningen van de BRP.
2. De centrale voorzieningen voeren controles uit ten behoeve van het betreffende college.
3. Indien het voorstel geen fouten bevat dan zijn er twee mogelijkheden:
 - a. Als het college heeft aangegeven dat voorstellen van de IND in deze zonder menselijke tussenkomst omgezet kunnen worden in een bijhoudingspoging dan wordt het voorstel van de IND omgezet in een bijhoudingspoging;
 - b. In de andere gevallen is menselijke tussenkomst nodig om het voorstel in een bijhoudingspoging om te zetten.
4. Als er een fout in het voorstel zit, wordt dit zonder menselijke tussenkomst aan de IND gemeld.

Ten opzichte van de huidige werkwijze vervalt de mogelijkheid dat bij bepaalde fouten in de informatie die afkomstig is van de IND, de betrokken gegevens in onderzoek worden geplaatst.

Merk op dat aangezien het hier gaat om gegevens betreffende de bijhouding die door het ene bestuursorgaan naar het andere worden verzonden, een fiatteringsknop nodig is om de verantwoordelijkheid van het college invulling te geven.

Het voorgaande is van overeenkomstige toepassing op het verblijfsrecht van niet-ingezetenen waarbij de gegevens in verband met het verblijfsrecht worden ontleend aan de gegevens die de minister van Veiligheid en Justitie daarover topt zijn beschikking heeft.

² De basisregistratie bevat alleen het gegeven of een persoon onder curatele staat of niet. Het bevat geen aanduiding van de persoon of instantie die als curator fungeert. Een wijziging op dit punt - bijvoorbeeld het opnemen van een identificerend nummer van de curator - impliceert in ieder geval een wijziging van het besluit en mogelijk van de wet.

9.4. Gegevens over de nationaliteit en de geboortedatum

Bij de inschrijving van een vreemdeling op grond van artikel 2.4, worden gegevens inzake de geboortedatum en de nationaliteit opgenomen overeenkomstig de artikelen 2.8 en 2.15. Indien dit naar het oordeel van de bijhoudingsverantwoordelijke niet mogelijk is, dan worden deze gegevens op grond van artikel 2.17 ontleend aan een mededeling daarover van de minister van V&J voor zover deze gegevens door hem zijn vastgesteld in het kader van de toelating van de betrokkene tot Nederland.

Hierbij wordt de volgende werkwijze gevolgd. In de gevallen waarin het college de geboortedatum en/of de nationaliteit niet kan vaststellen op de wijze van artikelen 2.8 respectievelijk 2.15, verzoekt het college aan de IND om gegevens over de geboortedatum en/of de nationaliteit van de betrokken vreemdeling. De IND doet hierover dan een mededeling aan het college en het college doet op basis hiervan een bijhoudingspoging. De IND levert dus niet ongevraagd gegevens over de nationaliteit en/of de geboortedatum van vreemdelingen.³

Het verzoeken om inlichtingen aan de IND en het ontvangen van een mededeling van de IND kan op verschillende manieren worden geïmplementeerd:^{4 5}

1. Conventioneel: op papier of per (beveiligde) email;
2. Een inkijk mogelijkheid op Indigo bij de gemeenten;
3. Berichten die vanuit de betrokken burgerzakenmodule aan INDiGO worden gericht;
4. Middels het stelsel van berichtuitwisseling van de BRP i.e. via de centrale voorzieningen.

9.5. Geslachtsnaamwijziging

. Een manier om tot geslachtsnaamwijziging te komen bestaat erin dat betrokkene een aanvraag doet bij de dienst Justis van het ministerie van V&J. Een andere manier is dat de geslachtsnaamwijziging in het kader van naturalisatie wordt aangevraagd. Als aan de voorwaarden is voldaan, wordt de geslachtsnaam veranderd bij Koninklijk Besluit. Enkele weken na dit besluit krijgt betrokkene een officieel uittreksel hiervan. Justis stuurt het uittreksel ook naar de ambtenaar van de burgerlijke stand van de geboortegemeente, voor het plaatsen van een Latere Vermelding op de geboorteakte.⁶ Daarmee is de geslachtsnaamwijziging geëffectueerd in de burgerlijke stand.⁷ De ambtenaar van de burgerlijke stand zal een mededeling doen aan zijn college dat op zijn beurt een mededeling

³ Waar hier geschreven wordt IND kan gelezen worden het Koppelingsbureau. Het Koppelingsbureau verkrijgt de gevraagde gegevens door raadpleging van INDiGO.

⁴ Alhoewel deze notitie geen implementatie keuzen behandelt, zij opgemerkt dat omdat het om een nieuwe informatiestroom gaat waarover geen kwantitatieve informatie beschikbaar is, het in de rede ligt om optie 1 te kiezen.

⁵ Het bepalen van de interface dient in beginsel in overleg tussen betrokken partijen te geschieden waarbij de partij die bevraagd wordt veelal het voortouw zal nemen en/of de kaders zal stellen. Het bevraagde systeem is (immers) kwetsbaarder dan het bevragende systeem.

⁶ Wanneer betrokkene in het buitenland is geboren dan wordt het uittreksel toegestuurd aan de ambtenaar van de burgerlijke stand van Den Haag waar de Latere Vermelding indien van toepassing op de geboorteakte wordt toegevoegd

⁷ Procedure ontleend aan de website van het ministerie van V&J.

zal doen aan het college van de gemeente waar betrokkene woont.⁸ Dit laatste college zal de aanpassing van de persoonslijst voor haar rekening nemen en de bijhouding van de persoonslijst van de gerelateerden verzorgen respectievelijk de verantwoordelijke colleges mededeling doen. De aanpassing van de persoonslijst genereert een spontane mutatie die ter beschikking wordt gesteld aan afnemers zoals bijvoorbeeld het (negatief) basisregister reisdocumenten. Merk op dat de datum beëindiging rechtsgeldigheid van het reisdocument in de basisregistratie niet aangepast wordt, evenmin als dat het geval is bij overlijden (zie paragraaf 6.1 'Overlijden in de woongemeente van betrokkene'). Er is derhalve in dit geval geen sprake van samengestelde bijhouding.⁹

9.6. Adoptie

Voorafgaand aan de definitieve uitspraak inzake de adoptie, is het kind veelal al ingeschreven in de basisregistratie. Gaat het om een kind dat in Nederland is geboren dan krijgt de ambtenaar van de burgerlijke stand ABS in de gemeente waar het kind geboren is, bericht van de uitspraak van de rechter inzake de adoptie. De ambtenaar van de burgerlijke stand in deze gemeente verwerkt de uitspraak op de geboorte akte van het kind (een zogenaamde latere vermelding). Een afschrift van de gewijzigde geboorteakte wordt naar het college gestuurd van de gemeente waar het kind woont. Dit college verwerkt de gegevens zoals die van toepassing zijn na adoptie in de basisregistratie. Indien het kind niet in Nederland geboren is dan gelast de rechtbank ook aparte inschrijving van de geboorteakte in de registers van de Burgerlijke Stand in Den Haag. Er is dus altijd een akte. De rechtelijke uitspraak zelf is geen bron voor het wijzigen van de gegevens na adoptie.

De verwerking van de gegevens van de uitspraak van de rechter, betekent het volgende. Op de persoonslijst van het adoptiekind worden een aantal gegevens gewijzigd: de naamsgegevens van het kind, de gegevens over de ouders van het kind, de gegevens over nationaliteit die bij adoptie verloren gaat of wordt verkregen, en de gegevens over de bijhoudingsgemeente en het adres in die gemeente alsmede over het verblijf in Nederland en het vertrek uit Nederland.

Het eerste lid van artikel 2.57 maakt het mogelijk dat de voor de adoptie geldende (historische) algemene gegevens over de naam, over één of beide ouders, over de bij de adoptie verloren nationaliteit en over de bijhoudingsgemeente en het adres in die gemeente alsmede over het verblijf in Nederland en het vertrek uit Nederland verwijderd kunnen worden van de persoonslijst van het adoptiekind. Hiermee wordt bewerkstelligd dat deze gegevens niet meer kunnen worden verstrekt en dat evenmin uit een verstrekking die alleen de materiële historie betreft, kan worden afgeleid dat deze gegevens vroeger een andere waarde hadden dan de waarde die ze na het verwerken van de Latere Vermelding op de geboorteakte inzake de adoptie hadden. Door het raadplegen van de formele historie kan een afnemer constateren dat er sprake is van verwijderde gegevens echter niet welke waarden van de gegevens zijn verwijderd. Alleen door het raadplegen van de brondocumenten kan worden vastgesteld welke waarde de betrokken gegevens vroeger gehad zouden kunnen hebben.

⁸ In het geval dat betrokkene in het buitenland woont en geen ingezetene meer is, ligt het in de rede dat het college de minister van BZK een mededeling doen toekomen. De minister zal ter zake een documentindicatie maken en de mededeling opslaan in de BRP-voorzieningen.

⁹ Als betrokkene getrouwd is dan zal de naam op de persoonslijst van de partner geactualiseerd moeten worden. Deze casus zou in een alinea nader worden beschreven als een samengestelde bijhouding. Daartegen spreekt het feit dat op die manier bekeken aan elke geboorte en elk huwelijk aspecten van samengestelde bijhouding kleven die zich niet goed lenen voor een afzonderlijke behandeling.

Het verwijderen van de naamsgegevens van het kind vindt plaats door overschrijving van de bestaande gegevens. Dat is de meest consistente werkwijze. Er moet immers steeds een naam zijn. Voor de andere gegevens geldt dat ze worden gewist.¹⁰

De afnemer wordt niet expliciet geïnformeerd over het feit dat dit het gevolg is van het verwijderen van gegevens. Er wordt geen spontane mutatie verzonden naar aanleiding van de wijziging van de persoonslijst.¹¹ Indien de afnemer geautoriseerd is op de betrokken administratieve gegevens, dan kan hij de conclusie trekken dat er gegevens verwijderd zijn. Ook vloeit uit de systematiek van de basisregistratie voort dat sprake is geweest van het verwijderen van gegevens op grond van het eerste lid van artikel 2.57.

De verantwoordelijke voor de betreffende gegevens kan niet verweten worden dat hij de bijhouding onrechtmatig doet of dat er sprake is van het verwijderen van de geschiedenis. Hij geeft slechts invulling aan de wet die het verwijderen in dit bijzondere geval voorschrijft. Aangezien de administratieve gegevens intact blijven (en daarnaast mogelijk ook enige technische gegevens) is inzichtelijk dat er gegevens zijn verwijderd. Door terug te grijpen op de relevante brondocumenten is het mogelijk de geschiedenis te reconstrueren.

Het tweede lid van artikel 2.57 biedt de mogelijkheid aan de voormalige ouder om de algemene gegevens betreffende het kind van zijn persoonslijst te laten verwijderen. Verwijderen moet hier worden opgevat als wissen.

9.7. Geslachtsverandering¹²

Wanneer de vermelding van het geslacht in de geboorteakte van een persoon wordt gewijzigd, dan worden op zijn persoonslijst de gegevens over de naam, het geslacht en het naamgebruik van betrokkene op zijn persoonslijst dienovereenkomstig gewijzigd. Op de persoonslijsten van zijn relaties (ouders, partners, voormalige partners en kinderen) vinden overeenkomstige wijzigingen plaats. Op grond van het derde lid van artikel 2.57 kan betrokkene deze gegevens – beter gezegd gegevens elementen - laten verwijderen voor zover deze golden vóór de wijziging die in de vorige alinea wordt bedoeld. Dat betekent dat op de persoonslijst van de man Piet eerst de wijziging naar de vrouw Pieterneel wordt doorgevoerd en dat betrokkene vervolgens kan verzoeken de vermeldingen van man Piet te verwijderen. Het verwijderen betekent overschrijven van Piet door Pieterneel.

Op grond van het vierde lid van artikel 2.57 kunnen de relaties van Piet/Pieterneel de wijziging in de gegevens over Piet/Pieterneel op hun eigen persoonslijst als gevolg van de wijziging van de geboorteakte, laten verwijderen. Dat wil zeggen dat de vermelding van ‘vrouw’ en ‘Pieterneel’ wordt vervangen door ‘man’ en ‘Piet’.

Het verwijderen van de wijziging van geslacht en naam betekent derhalve niet dat deze gegevens voor een gebruiker van de BRP onder alle omstandigheden verborgen blijven. Als

¹⁰ Betoogd zou kunnen worden dat de gegevens over de ouders ook overschreven zouden moeten worden maar daarmee zou aan hen een (historische) verantwoordelijkheid worden toegekend die niet te rechtvaardigen is.

¹¹ Dat is onder de Wet BRP niet anders als onder de Wet GBA. Betrokkene kan overigens een beroep doen op artikel 3.23.

¹² Bij de Eerste Kamer is een wetsvoorstel aanhangig tot Wijziging van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek en de Wet gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens in verband met het wijzigen van de voorwaarden voor en de bevoegdheid ter zake van wijziging van de vermelding van het geslacht in de akte van geboorte (33 351). Op grond daarvan is rechterlijke last tot wijziging van de geboorteakte straks niet meer nodig. Via de Aanpassingswet BRP wordt art. 2.57 Wet BRP gewijzigd (‘rechterlijke last....’ wordt ‘wijziging van de vermelding, in de geboorteakte’. Zie 33 555 nr. 7. De tekst van deze paragraaf houdt al rekening met deze wetswijziging.

de gebruiker geautoriseerd is voor de gegevens van de vader Piet, dan ziet hij uiteraard de gegevens die op de persoonslijst van vader Piet staan en daarmee de naam Pieternel en het geslacht vrouw.

Indien de zoon van vader Piet wel gebruik heeft gemaakt van zijn bevoegdheid ex art. 2.57 lid 4, dan wijken de gegevens over Piet op de persoonslijst van de zoon af van de gegevens op de eigen persoonslijst van Piet. Er is dus dan sprake van asymmetrie. Deze asymmetrie is niet het gevolg van een fout, van een lopend onderzoek of van een tijdverschil in de verwerking van gegevens. Alhoewel het nuttig zou kunnen zijn om op de persoonslijst van de vader en van het kind vast te leggen dat er sprake is van bewuste asymmetrie, ontstaat hierbij strijdigheid met de bedoeling van de wetgever om de wijziging van het geslacht op verzoek te verbergen voor de buitenwereld. Zo een aantekening van bewuste asymmetrie zou dus slechts voor afnemers beschikbaar moeten komen wanneer een afnemer expliciet heeft geconstateerd dat er sprake is van een ogenschijnlijke inconsistentie in de gegevens en daarover een verklaring vraagt.

9.8. Registratie ongeboren vrucht, naamskeuze en ontkenning vaderschap

Een man kan voor de geboorte van een kind overgaan tot erkenning van de ongeboren vrucht. Hij kan dit onder meer doen door een akte te laten opmaken door de ABS of bij een notaris.¹³

¹⁴ De erkenning heeft in beginsel gevolgen voor de geboorteakte van het kind waaraan een Latere Vermelding wordt toegevoegd en in het verlengde daarvan voor de registratie van het kind in de BRP. Wordt de akte van erkenning betrokken bij het opmaken van de geboorteakte dan staat de naam van de (erkennende) vader ook op de geboorteakte en anders niet.

Erkenning van een ongeboren vrucht kan gepaard gaan met naamskeuze, dit wordt in dezelfde akte van erkenning ongeboren vrucht vermeld.

Als geboorte en erkenning in dezelfde gemeente en dus plaats vindt bij een ABS die dezelfde ABS is of diens collega in dezelfde gemeente, dan is de ABS in beginsel in staat om de akte van erkenning te betrekken bij het opmaken van de geboorteakte. Gaat het om twee verschillende gemeenten, dan is dat niet zonder nadere actie van de erkennende vader het geval. Deze moet bij de aangifte van geboorte de akte van erkenning overleggen om te bereiken dat de erkenning mee wordt genomen op de geboorteakte.

Deze kwestie vloeit voort uit onvolledige ondersteuning door ICT van de ABS'en. Er is geen hulpmiddel beschikbaar waarmee de ene ABS kan nagaan of een andere ABS een akte van erkenning heeft opgemaakt. De voor de hand liggende oplossing bestaat erin dat informatie over opgemaakte aktes door ABS'en door henzelf goed en snel beschikbaar is bijvoorbeeld door middel van ICT-voorzieningen.

Het is denkbaar dat een tijdelijke voorziening wordt gebouwd ten behoeve van ABS'en waarin de relevante gegevens van akten betreffende erkenning ongeboren vrucht worden opgeslagen.¹⁵ Deze tijdelijke voorziening kan gevuld en geraadpleegd worden vanuit de burgerzakenmodules die ABS'en gebruiken bij het uitvoeren van hun werk. De motivatie om

¹³ Merk op dat er momenteel geen digitale informatiestroom van notarissen naar colleges is; evenmin is er sprake van een landelijke opslag van de akten die notarissen op kunnen maken en die relevant zijn voor colleges zoals de akte van erkenning.

¹⁴ In het (uitzonderlijke) geval dat een notaris deze akte opmaakt is het advies en gebruik dat de notaris over deze akte contact opneemt met de woonplaats van de moeder en een afschrift van de akte toezendt (los van het overleggen van de akte door de aangever bij geboorte).

¹⁵ Deze notitie heeft niet als doel zich uit te spreken over het al dan niet daadwerkelijk bouwen van genoemde voorziening.

deze taak ter hand te nemen door het programma mGBA bestaat erin dat hiermee niet alleen de aktes van de ABS maar ook de gegevens in de BRP een betere afspiegeling vormen van de situatie die door de burger nagestreefd wordt conform de mogelijkheden die de overheid hem daartoe biedt. De tijdelijke voorziening behoort overigens niet tot de BRP-voorzieningen. Hij wordt immers uitsluitend door de ABS van informatie voorzien en door de ABS gebruikt.¹⁶

Voor ‘naamskeuze’¹⁷ geldt een analoge redenering evenals voor ‘ontkenning vaderschap’.

9.9. Erkenning na geboorte

Het is mogelijk dat een kind erkend wordt nadat het geboren is. Dat kan gebeuren door het laten opmaken van een akte van erkenning door een ambtenaar van de burgerlijke stand of door een notaris.¹⁸ Naast deze akte van erkenning dient een Latere Vermelding aan de geboorteakte te worden toegevoegd en dienen de betrokken persoonslijsten te worden aangepast. Hieronder wordt in kaart gebracht op welke wijze deze processen dienen te lopen.

De meest eenvoudige situatie is die waarin het kind geboren is in gemeente G, woont in gemeente G en de erkennende ouder eveneens woont in gemeente G. De erkennende ouder dient een verzoek in bij de ambtenaar van de burgerlijke stand van de gemeente G met het oog op het laten opmaken van de akte van erkenning. Na het toevoegen van de Latere Vermelding aan de geboorteakte doet de ABS van de gemeente G mededeling aan zijn college van de Latere Vermelding.¹⁹ Het college gaat op grond van de mededeling over tot bijhouding van de persoonslijst van het kind en van de erkennende ouder.

Erkenning van een kind nadat het geboren is, kan in elke gemeente plaatsvinden.²⁰ Gesteld dat de akte van erkenning wordt opgemaakt in gemeente A en dat voor het overige de situatie gelijk is als hiervoor beschreven. In dat geval maakt de ABS van de gemeente A de akte van erkenning op. Hij stelt de ABS van de gemeente G waar het kind geboren is op de hoogte van de erkenning opdat deze aantekening kan maken van de erkenning op de geboorteakte van het kind. De wijze waarop dit gebeurt valt buiten het bereik van de BRP. Voor het overige verloopt de bijhouding op de wijze als in de vorige alinea uiteengezet.

De volgende casus betreft het geval dat het kind en/of de erkennende ouder niet wonen in de gemeente waar het kind is geboren. Het gestelde in de vorige alinea is dan van toepassing met uitzondering van de mededeling die het college van de gemeente A dient te versturen. Deze mededeling moet nu gedaan worden aan de colleges van de gemeenten waar het kind respectievelijk de erkennende ouder woont.

¹⁶ De juridische, beheersmatige en kostenaspecten van deze tijdelijke voorziening vereisen nadere uitwerking die (echter) buiten het bereik van de voorliggende notitie valt.

¹⁷ Naamskeuze betreft de vrijheid die ouders hebben om te kiezen welke geslachtsnaam hun eerste kind krijgt, die van de moeder of van de vader. Deze keuze kan bij de gemeente in een akte van naamskeuze worden vastgelegd.

Voor volgende kinderen geldt ‘eenheid van naam binnen het gezin’. Dit betekent dat zij ook de gekozen achternaam krijgen, als ze in dezelfde relatie met dezelfde partner geboren worden.

¹⁸ Bron: artikel 202 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek.

¹⁹ Deze mededeling kan digitaal worden vormgegeven. Bij deze mededeling worden de burgerservicenummers van de betrokken personen meegeleverd (zie ook artikel 26 van het concept besluit BRP). Bij deze mededeling kan een digitale kopie van de akte van erkenning worden meegeleverd. Anders gezegd: deze mededeling wordt vormgegeven als ware het een mededeling betreffende een geboorte.

²⁰ Bron: artikel 202 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek.

In het – niet frequent voorkomende - geval dat de akte van erkenning door een (Nederlandse) notaris wordt opgemaakt, doet de notaris over deze erkenning mededeling aan de ABS onder wie de geboorteakte berust. Deze mededeling ligt buiten het bereik van de BRP. Deze ABS dient vervolgens zijn college mededeling te doen hieromtrent, dat college dient mededeling te doen aan de colleges die verantwoordelijk zijn voor de betrokken persoonslijsten.

In het geval dat het gaat om een buitenlandse akte van erkenning geldt hetgeen hiervoor is weergegeven met dien verstande dat de erkennende ouder het college van zijn gemeente op de hoogte dient te stellen. De verdere gang van zaken speelt zich dan af conform hetgeen in de derde alinea van deze paragraaf is beschreven.²¹

Voor ‘naamskeuze’ en ‘ontkenning vaderschap’²² geldt een analoge redenering.

9.10. Verhouding tussen brondocumenten

Het kan voorkomen dat over een bepaald gegeven meerdere brondocumenten beschikbaar zijn en dat deze brondocumenten afwijkende informatie over het gegeven bevatten. In dat geval speelt de vraag op welke wijze een keuze wordt gemaakt tussen de beide brondocumenten. Voor het maken van deze keuze kan geen vast recept worden gegeven. Weliswaar schrijft artikel 2.8 van de wet een hiërarchie voor van de brondocumenten, maar de interpretatie van deze hiërarchie is alleen eenduidig wanneer het gaat om brondocumenten die betrekking hebben op één persoon en wanneer het gaat om de bijhouding van de persoonslijst van die persoon. In dat geval gaat bijvoorbeeld de akte van geboorte van een bepaalde persoon vóór het paspoort van diezelfde persoon. In de situatie dat een geboorteakte van een kind van een bepaalde persoon beschikbaar is en tevens het paspoort van die persoon, biedt de wet minder houvast.

We bespreken de te volgen werkwijze voor de casus dat aan een loket een (buitenlands) brondocument wordt overgelegd voor de inschrijving van een kind waarop gegevens staan die afwijken van de gegevens van (bijvoorbeeld) de moeder die op grond van een ander brondocument zijn geregistreerd. De behandelend ambtenaar heeft de beschikking over de conflicterende gegevens. Hij zal nu moeten onderzoeken welke van de twee brondocumenten overeenstemt met de realiteit. Dat resulteert in een van de volgende drie gevallen:

1. Het onderzoek wijst uit dat beide brondocumenten overeen stemden met de realiteit op het moment dat ze werden opgemaakt. In de tussentijd heeft er een wijziging plaatsgevonden in de gegevens die in slechts een van beide brondocumenten is weerspiegeld. Genoemde wijziging moet dan bij de brondocumenten worden betrokken zodat de inconsistentie is opgeheven.
2. Het onderzoek wijst uit dat een van beide brondocumenten niet overeenstemt met de realiteit op het moment van opmaken. Stel dat dit het geval is voor het brondocument betreffende de moeder. Dat brondocument blijkt dus geen brondocument te zijn. Als het bewuste document al gebruikt is, dienen de gegevens over de moeder die eraan ontleend zijn in onderzoek te worden geplaatst. Het andere brondocument (dat het kind betreft), wordt gebruikt voor het vastleggen van de gegevens over het kind en het

²¹ Er bestaat geen verplichting voor de burger om een ABS te informeren. Zie artikel BW, boek 1, artikel 20b.

²² Zowel de vader, de moeder als het kind kunnen het vaderschap ontkennen. De vader en het kind kunnen dit alleen via een gerechtelijke procedure doen. Voor de moeder is er ook nog een aparte procedure. Zij kan dit doen tegenover de ambtenaar van de burgerlijke stand bij de gemeente.

kan gebruikt worden voor het onderzoek inzake de gegevens over de moeder.²³ In het geval dat het brondocument betreffende de moeder wel overeenstemt met de realiteit op het moment van opmaken, dan blijft de registratie van de moeder ongewijzigd en moet een nieuw brondocument voor het kind worden bepaald.

3. Het onderzoek wijst uit dat beide brondocumenten niet overeenstemmen met de realiteit. Van een bestaande registratie dienen de gegevens in onderzoek te worden geplaatst, voor een nog in te schrijven kind dient een nieuw brondocument te worden bepaald.

In de praktijk komen twee andere handelwijzen voor bij de casus dat aan een loket een (buitenlands) brondocument zoals een geboorteakte wordt overgelegd voor de inschrijving van een kind waarop gegevens staan die afwijken van de gegevens van (bijvoorbeeld) de moeder die op grond van een ander brondocument (zoals het paspoort van de moeder) zijn geregistreerd:

- a. De gegevens over de moeder op haar persoonslijst blijven conform haar paspoort en de gegevens over de moeder op de persoonslijst van haar kind worden eveneens ontleend aan haar paspoort. Hiermee wordt overeenstemming gerealiseerd tussen de gegevens over de moeder op de beide persoonslijsten. Er wordt echter voorrang verleend aan het paspoort boven de geboorteakte, niet alleen waar het de persoonslijst van de moeder betreft maar ook waar het de persoonslijst van het kind betreft. Deze handelwijze is correct zolang er ook daadwerkelijk een onderzoek is uitgevoerd naar de juistheid van de informatie. Zonder een dergelijk onderzoek is deze handelwijze niet in overeenstemming met de wet.
- b. De gegevens over de moeder op haar persoonslijst blijven conform haar paspoort maar de gegevens over de moeder op de persoonslijst van haar kind worden ontleend aan de geboorteakte. In deze aanpak wordt het paspoort van de moeder voorrang verleend boven de geboorteakte van het kind, maar alleen voor zover het de persoonslijst van de moeder betreft. De idee hierachter is dat de rangorde van de brondocumenten alleen geldt waar het brondocumenten betreft die op één en dezelfde persoon betrekking hebben. Het brondocument geboorteakte wordt dan gezien als een document dat op het kind maar niet op de moeder betrekking heeft. Dit resulteert in inconsistentie in de gegevens over de moeder op de twee betrokken persoonslijsten. Zonder dat deze inconsistentie wordt onderzocht, is deze handelwijze niet afdoende.

9.11. Procedure wijzigen algemeen (WALG)

In elke GBA-applicatie bestaat een procedure waarmee gebruikers gegevens kunnen aanpassen waarbij het overgrote deel van de regels aangaande de integriteit van de gegevens en de consistentie van de gegevens niet wordt gecontroleerd. Hiermee is het onder meer mogelijk om gegevens achteraf aan te passen zonder sporen achter te laten en zodoende historische en actuele gegevens op te voeren of aan te passen.²⁴ Deze procedure werd gebruikt om o.a. technische fouten te kunnen corrigeren die met de normale procedures niet te herstellen waren. Een voorbeeld vormt het ten onrechte opvoeren van een scheiding van een persoon. Als wordt ontdekt dat deze scheiding ten onrechte is opgevoerd moet hij gecorrigeerd worden. Dat dient dan wel zo te gebeuren dat de scheiding niet meer zichtbaar is

²³ Als de status van het andere brondocument buiten twijfel is dan kan de stap van het in onderzoek zetten van de gegevens van de moeder worden overgeslagen.

²⁴ Merk op dat loggen geen volledig beeld geeft van alle handelingen die zijn uitgevoerd. In voorkomende gevallen is bijvoorbeeld alleen bekend welke persoon mutaties heeft doorgevoerd maar niet de precieze inhoud van de mutaties.

voor gebruikers anders dan een gegeven waaraan geen waarde dient te worden gehecht. Dat is mogelijk door de foutieve invoer zelf te verwijderen maar het is ook mogelijk de invoer ‘onschadelijk’ te maken met behulp van de gegevens over tijdstip registratie en tijdstip verval. Wanneer in dat laatste niet is voorzien dan lijkt een WALG procedure handig. Ze opent echter de mogelijkheid voor misdaad. Een ander voorbeeld vormt het plegen van fraude doordat iemand tijdelijk opgevoerd wordt met de Nederlandse nationaliteit, op basis waarvan een Nederlands paspoort wordt verstrekt en vervolgens wordt de persoon weer verwijderd uit de registratie zonder dat hierbij sporen worden achtergelaten.²⁵ Aan een WALG procedure kleven derhalve grote nadelen.

In de BRP wordt de WALG procedure niet meer aan gebruikers en beheerders geboden. Nieuwe en actuele gegevens worden dus altijd aan de verschillende controles onderworpen voordat ze in de database worden opgeslagen. Behoudens de procedures rond artikel 2.57 en artikel 4.12 is het niet mogelijk om aanpassingen te maken in de formele historie van een persoonslijst.

9.12. Aantekeningen onjuistheid en strijdigheid met de openbare orde

De aantekening betreffende onjuistheid van de gegevens wordt impliciet geïmplementeerd. Als een gegeven onjuist wordt bevonden dan wordt bij het gegeven aangetekend dat het vervallen is en wordt een datum van vervallen opgenomen.

De aantekening betreffende strijdigheid met de openbare orde heeft de volgende mogelijke achtergronden: (a) het optreden van huwelijken tussen personen die niet de vereiste minimum leeftijd bezitten (kindhuwelijken), (b) het optreden van meerdere huwelijken van een persoon (bigamie) en (c) verandering in het begrip openbare orde en (d) het kunnen noteren van de reden ‘strijdigheid’ van het vervallen van een gegeven.

(a) Kindhuwelijken

Een kindhuwelijk kan in Nederland niet gesloten worden. Indien een kindhuwelijk in het buitenland is gesloten en de betreffende akte wordt voorgelegd aan het college van burgemeester en wethouders, dan dienen op grond van het tweede lid van artikel 2.10 geen gegevens aan deze akte te worden ontleend. In het geval dat een huwelijk is gesloten waarvan achteraf blijkt dat het een kindhuwelijk betreft, bijvoorbeeld omdat de geboorteakte onjuist was, dan moeten de gegevens omtrent het huwelijk als onjuist worden gekenmerkt (en niet als strijdig met de openbare orde). Langs deze weg zijn er geen toepassingen van de aantekening betreffende de strijdigheid van een huwelijk geïdentificeerd.

(b) Bigamie

Een andere kandidaat casus bestaat erin dat een eerste huwelijk in het buitenland heeft plaats gevonden en dat verzwegen is bij het voltrekken van het tweede huwelijk in Nederland. Wanneer het eerste huwelijk alsnog aan het licht komt dan zal het tweede huwelijk ontbonden worden en wel met terugwerkende kracht. Ergo, dit levert geen casus.

(c) Verandering in begrip openbare orde

²⁵ De gedachte dat de bestaande WALG procedure werd gebruikt voor die gevallen waarin een persoon een nieuwe identiteit moest worden gegeven, kon niet geverifieerd worden. Voor het opvoeren van een nieuwe identiteit wordt in de praktijk hoogstwaarschijnlijk een combinatie van procedures van emigratie, overlijden en (her)vestiging gebruikt.

Het is echter wel mogelijk dat de inhoud van ‘openbare orde’ in de loop van de tijd verandert. Daardoor kunnen zaken die eerst in overeenstemming waren met de openbare orde, naderhand in strijd daarmee zijn. Een hypothetisch voorbeeld betreft een verhoging van de leeftijdsgrens waarop iemand gerechtigd is om te trouwen. Een eerder gesloten huwelijk kan dan in strijd met de openbare orde zijn.

(d) De eerste twee voorgaande casussen hebben gemeen dat er weliswaar op enig moment sprake is van strijdigheid met de openbare orde maar dat in er dan geen aantekening ‘strijdigheid’ wordt geplaatst maar dat het gegeven komt te vervallen. De aantekening ‘strijdigheid’ zou bedoeld kunnen zijn om vast te leggen waarom het gegeven is vervallen, te weten omdat er sprake was van strijdigheid met de openbare orde.

Opgemerkt dient te worden dat in de aantekening strijdigheid ook voor andere gegevens betreffende de burgerlijke staat voorzien moet worden. Gezien het hoogstwaarschijnlijk weinig frequent optreden van de aantekening strijdigheid met de openbare orde, ligt het voor de hand dat de BRP voorziening hiervoor een lichte oplossing implementeert. Dat kan een vrij veld zijn waarvoor de instructie is dat hierin de aard van de aantekening en de aanduiding van het betrokken gegeven dient te worden vastgelegd.

9.13. De aantekening ‘in onderzoek’ en relaties

Het begrip relatie heeft betrekking op gegevens betreffende een huwelijk, een geregistreerd partnerschap, een ouder en een kind. Bij een relatie zijn steeds twee personen betrokken en daarom veelal ook twee persoonslijsten. We onderscheiden de volgende gevallen:

1. De personen betrokken bij een relatie wonen in dezelfde gemeente.
2. De personen betrokken bij de relatie wonen in twee verschillende gemeenten.
3. Een van de personen betrokken bij de relatie woont in een Nederlandse gemeente en de andere persoon staat in de basisregistratie als niet-ingezetene ingeschreven.
4. Speciale gevallen.

Ad 1 De personen betrokken bij een relatie wonen in dezelfde gemeente

Wanneer het college besluit om de gegevens omtrent de relatie²⁶ bij een van de twee betrokken personen in onderzoek te zetten, dan ligt het in de rede dat het college tegelijkertijd besluit om de gegevens omtrent de relatie bij de andere betrokken persoon in onderzoek te zetten. Met andere woorden, als het gegeven omtrent het huwelijk van Piet op de persoonslijst van Piet aangeeft dat Piet gehuwd is met Marie, maar de persoonslijst van Marie bevat geen gegeven omtrent het huwelijk van Marie met Piet dan kan het college besluiten dat de aantekening ‘in onderzoek’ op beide persoonslijsten moet worden gezet. Er zijn weliswaar gevallen denkbaar dat slechts op een van beide persoonslijsten de aantekening in onderzoek wordt gezet, bijvoorbeeld in het geval dat het college ervan overtuigd is dat de gegevens op de persoonslijst van Piet kloppen en die op de persoonslijst van Marie niet. Een dusdanige overtuiging is echter niet erg waarschijnlijk omdat de gegevens tot dusverre beide niet aan twijfel onderhevig waren. In de handleiding uitvoeringsprocedures zal daarom benadrukt worden dat het in de rede ligt om gegevens die betrekking hebben op een relatie die op een

²⁶ In deze paragraaf gaat het over de gegevens omtrent de relatie. Daaronder wordt verstaan de gegevens over de relatie zelf zoals het huwelijk en de gegevens over de gerelateerde voor zover deze op de persoonslijst van de (andere) gerelateerde staan.

persoonslijst in onderzoek worden gezet, ook op de persoonslijst van de gerelateerde in onderzoek te zetten.

Ad 2 De personen betrokken bij een relatie wonen in twee verschillende gemeenten

Wanneer de twee personen die betrokken zijn bij een relatie in verschillende gemeenten wonen, dan zijn er twee colleges verantwoordelijk voor het aanbrengen of beëindigen van de aantekening 'in onderzoek' van de gegevens omtrent de relatie. In het geval dat college A de aantekening op de onder haar rustende persoonslijst heeft geplaatst, ligt het voor de hand dat college A daarover college B een mededeling doet. College B kan aan die mededeling drie mogelijke consequenties verbinden:

1. College B besluit om zich te voegen in het onderzoek dat college A heeft gestart. Het voert dan geen zelfstandig onderzoek uit;²⁷
2. College B start een zelfstandig onderzoek dat los staat van het onderzoek dat college A heeft gestart;
3. College B start geen zelfstandig onderzoek en voegt zich ook niet in het onderzoek van college A.

In elk geval bevat de persoonslijst die door college B wordt bijgehouden, informatie waaruit de gemaakte keuze kan worden afgeleid.

Een onderzoek heeft consequenties voor de informatiepositie van de overheidsorganen en derden die gegevens uit de basisregistratie ontvangen. Het kan immers voorkomen dat gegevens over de relatie van persoon B (met persoon A) niet in onderzoek staan terwijl gegevens over de relatie met persoon B op de persoonslijst van persoon A wel in onderzoek staan. Wanneer een overheidsorgaan gegevens over persoon B uit de basisregistratie krijgt dan bevatten deze gegevens slechts een deel van alle beschikbare informatie over de relatie. Ze bevatten immers niet het gegeven dat op de persoonslijst van de relatie de overeenkomstige gegevens in onderzoek zijn gezet. Hierin kan tegemoet gekomen worden door bij ontvangst van de mededeling van een ander college dat gegevens over een relatie in onderzoek zijn geplaatst, op de persoonslijst het gegeven te plaatsen dat tot uitdrukking brengt dat op de persoonslijst van een bepaalde gerelateerde de gegevens over de relatie in onderzoek zijn geplaatst door gebruik te maken van de asymmetrie indicatie. Overheidsorganen en derden die gegevens uit de basisregistratie ontvangen, moet worden geadviseerd dat wanneer zij gegevens over relaties ontvangen, zij er goed aan doen om bij de aanvraag tot verstrekking van gegevens ook de verstrekking van dit gegeven aan te vragen. Eenzelfde mechanisme (of asymmetrie indicatie) kan overigens ook dienst doen in de hiervoor behandelde casus waarin slechts sprake is van een enkele gemeente. Dat geldt in het bijzonder als het gegeven dat in onderzoek is geplaatst de naam van de gerelateerde betreft. Het zonder meer in onderzoek plaatsen van de gerelateerde persoonslijst hoeft in dat geval geen goede afspiegeling van de realiteit te zijn.

In het geval dat de mededeling van college A betreffende het in onderzoek zetten van gegevens omtrent een relatie ertoe heeft geleid dat college B de overeenkomstige gegevens in onderzoek heeft gezet, is het niet uitgesloten dat college B op een gegeven moment besluit om de aantekening 'in onderzoek' te beëindigen. Dat kan bijvoorbeeld het gevolg zijn van een door gemeente B feitelijk uitgevoerd onderzoek. Het beëindigen van het onderzoek wordt

²⁷ Juridisch gezien staat dit gelijk aan het starten van een onderzoek.

door college B medegedeeld aan college A. Het ligt niet in de rede dat college A deze mededeling zonder menselijke tussenkomst in de basisregistratie verwerkt. Het ligt in de rede dat wanneer college A zich voegt in het onderzoek zich ook voegt in het beëindigen van dat onderzoek dat door college B is uitgevoerd.

Samenvattend is de werkwijze als volgt:

1. Voor elke relatie bevat de persoonslijst een (administratief) gegeven dat aangeeft of de gerelateerde persoonslijst met betrekking tot de gegevens omtrent de relatie asymmetrisch zijn. Deze wordt ook gezet indien een onderzoek niet symmetrisch is.).
2. Voor elke relatie (en elk gegeven) bevat de persoonslijst een (administratief) gegeven dat aangeeft of er sprake is van een onderzoek.²⁸ De aard van het onderzoek - een zelfstandig onderzoek of de situatie waarin het college zich voegt in een ander onderzoek – wordt als een bijhoudingsgegeven dat niet op de persoonslijst staat, geregistreerd.
3. Wanneer college A een gegeven betreffende een relatie in onderzoek plaatst dan doet het college daarvan mededeling aan het college dat de persoonslijst van de gerelateerde onder zich heeft (college B).
4. College B verwerkt deze mededeling geautomatiseerd in het gegeven onder punt 1 genoemd.
5. College B heeft vervolgens drie opties: het start geen onderzoek, het voegt zich in het onderzoek van college A of het start een zelfstandig onderzoek.
6. Wanneer college A het onderzoek heeft beëindigd doet het daarvan mededeling aan college B.
7. College B werkt het gegeven onder 1 genoemd geautomatiseerd bij.
8. College B werkt het gegeven onder punt 2 via een knop bij indien er sprake is van dat het college zich voegde in het onderzoek van college A.²⁹

Ad 3 Een van de personen betrokken bij de relatie woont in een Nederlandse gemeente en de andere persoon staat in de basisregistratie als niet-ingezetene ingeschreven.

We gaan uit van de situatie dat partner A in Nederland staat ingeschreven als ingezetene en partner B in het buitenland woont en als niet-ingezetene in de basisregistratie staat ingeschreven. Op de persoonslijst van partner A staan algemene gegevens over de relatie, op de persoonslijst van partner B staan soms wel – bij voormalige ingezetenen – en soms geen algemene gegevens over de relatie. In het geval dat de algemene gegevens over de relatie op de persoonslijst van partner A in onderzoek worden gezet, hoeft er à priori niets met de persoonslijst van partner B te gebeuren. Er zijn immers geen actuele gegevens die in onderzoek kunnen worden gezet. In de afronding van ad 2 is aangegeven dat een persoonslijst een administratief gegeven asymmetrie op de relatie kan bevatten en is aangegeven hoe hiermee omgegaan wordt. De daar genoemde acties kunnen niet in alle gevallen door de minister (die nu in de plaats treedt van college B) worden uitgevoerd.³⁰ De gegevens omtrent de relatie – voor zover aanwezig – worden immers niet bijgehouden. De minister voegt zich dan ook niet in het onderzoek. Zodra er echter sprake is van vestiging in Nederland van de niet-ingezetene, dienen de onder ad 2 genoemde acties uitgevoerd te worden in het kader van het opnieuw vaststellen van de gegevens op de persoonslijst.

²⁸ Theoretisch is het mogelijk dat meerdere onderzoeken tegelijk lopen voor dezelfde persoon.

²⁹ Als college B zich wel voegde in het onderzoek van college A maar zich niet kan vinden in het resultaat van het onderzoek, dan ligt het in de rede dat college B zich voor de beëindiging van het onderzoek voegt in deze beëindiging en een eigen onderzoek start.

³⁰ Zie in dit verband de tabel “Bijhoudingsverantwoordelijkheid” in hoofdstuk 10.

Ad 4 Speciale gevallen

- a. Een van de personen betrokken bij de relatie woont in een Nederlandse gemeente en de andere persoon staat niet in de basisregistratie ingeschreven.

In deze situatie is (slechts) sprake van één persoonslijst. Er kan niet geanticipeerd worden op de gebeurtenis waarbij de partner die niet is ingeschreven, alsnog wordt ingeschreven. Als deze inschrijving plaats vindt dan zullen de gegevens in verband met het onderzoek moeten worden toegevoegd aan de persoonslijst, evenals alle andere gegevens.

- b. Beide personen staan als niet-ingezetene ingeschreven

In deze situatie is er geen sprake van (actuele) gegevens over de relatie.³¹

- c. Een persoon staat als niet-ingezetene ingeschreven en de andere persoon staat niet ingeschreven.

In deze situatie is er slechts sprake van één persoonslijst.

- d. Het onderzoek betreft historische gegevens die actueel waren op het moment dat elk van de betrokkenen in een Nederlandse gemeente woonde.

In deze situatie geldt hetgeen hiervoor onder ad 1 en ad 2 staat beschreven al naar gelang er sprake is van één of van twee verantwoordelijke colleges. Daarvoor moet bepaald worden welk college verantwoordelijk is voor de historische gegevens. In het geval van een ingezetene is dat het college van de woongemeente. In het geval van een niet-ingezetene is dat de laatste gemeente waar betrokkene woonde voor vertrek naar het buitenland. Het ligt niet voor de hand dat de minister of de laatste woongemeente zich vanzelfsprekend voegt in het onderzoek maar hierover overleg plaats vindt.

- e. Het onderzoek betreft gegevens van een overledene of van twee overledenen
Dit is een speciaal geval van d.

9.14 Verwijderen van gegevens in relatie tot bewaartermijnen en archiveren³²

Voor de verwerking van gegevens in de basisregistratie worden in voorkomende gevallen geschriften en andere bescheiden gebruikt.³³ Op grond van artikel 6 lid 4 kunnen regels betreffende de bewaartermijn van deze zaken worden gesteld. Deze regels vinden hun neerslag in de bijlage bij de Regeling BRP die de bewaartermijnen bevat. Doelstelling van deze regels is om te verzekeren dat de geschriften en andere bescheiden voldoende lang ter

³¹ In het geval dat er wel sprake is van een historische relatie en wanneer daar documenten over bestaan die het in onderzoek zetten van de gegevens over deze relatie zouden rechtvaardigen als een van beide betrokkenen een ingezetene zou zijn, dan kan het plaatsen van een documentindicatie aan de orde zijn.

³² Deze paragraaf gaat niet in op het verwijderen of vernietigen van algemene gegevens of administratieve gegevens. Voor deze gegevens geldt het gestelde in het derde en vierde lid van artikel 2.7.

³³ Uit de formulering van het besluit en de toelichting daarop volgt dat het hierbij niet alleen originelen van bijvoorbeeld buitenlandse paspoorten gaat maar ook om kopieën daarvan.

beschikking staan om geraadpleegd te kunnen worden in het geval van het optreden van eventuele onvolkomenheden in de bijhouding. Afhankelijk van de aard van de geschriften en bescheiden zijn verschillende bewaartermijnen vastgelegd.

Na afloop van de bewaartermijnen wordt het gestelde in de Archiefwet en de daarbij horende nadere regelgeving van kracht. Ook hierbij horen regels betreffende de bewaring en (dus) de vernietiging van geschriften en andere bescheiden. Het betreft hierbij met name de zogeheten selectielijsten die worden opgesteld en vastgesteld door de verantwoordelijken.³⁴ De selectielijsten bevatten de criteria met behulp waarvan bepaald moet worden wanneer welk document vernietigd kan worden.³⁵

Het proces waarbij wordt bepaald met behulp van de selectielijst welke geschriften en dergelijke vernietigd kunnen worden, kan in voorkomende gevallen enige tijd vergen. Ook het logistieke proces van vernietiging kan enige tijd vergen. De vernietiging hoeft daarom in de praktijk niet ogenblikkelijk plaats te vinden.

Aangezien het bij deze geschriften en andere bescheiden ook kan gaan om digitale kopieën, betekent het voorgaande dat de BRP voorzieningen om moeten kunnen gaan met het vernietigen van bescheiden en andere geschriften.³⁶ Merk op dat dit gezien het beslag dat gedigitaliseerde informatie kan leggen op ICT voorzieningen en de daarmee gepaard gaande kosten, een vorm van vernietiging van gedigitaliseerde informatie zonder meer in de rede ligt.

Voor zover bepaalde informatie niet wordt genoemd of geïmpliceerd in de bijlage betreffende de bewaartermijnen, dan geldt hiervoor (direct) de Archiefwet.

Voor wat berichten van de IND betreft, geldt dat deze berichten direct onder de Archiefwet vallen. Bij het binnen enige dagen vernietigen van deze berichten moeten de regels van de Archiefwet worden nageleefd.

9.15 Gebruik van technische sleutels binnen berichtcycli

Er zijn diverse processen waarbij in de eerste stap informatie in de BRP gezocht wordt om vervolgens in de tweede stap met deze informatie iets te doen. Hierbij valt te denken aan het zoeken van twee personen om deze daarna middels een bijhoudingsbericht als gehuwd te registreren. Maar ook aan zoeken van informatie om deze daarna in onderzoek te zetten of te corrigeren.

De resultaten van de eerste stap (het zoeken) worden voorzien van technische sleutels. Als het antwoord op de zoek vraag bijvoorbeeld een tweetal personen betreft dan wordt bij iedere persoon een technisch sleutel geleverd. Betreft het antwoord een serie adressen dan wordt bij ieder adres een technisch sleutel geleverd. Dit nummer kan vervolgens in de tweede stap gebruikt worden om de informatie die gezocht is eenduidig te identificeren.

³⁴ Selectielijsten worden opgesteld door de verantwoordelijke voor de betrokken geschriften. Ze worden vastgesteld door de of namens de bewindspersoon verantwoordelijk voor de Archiefwet.

³⁵ Het ligt in de rede dat elke bijhoudingsverantwoordelijke zelf zijn selectielijst opstelt. Dat kan natuurlijk wel gebeuren met behulp van een model selectielijst. In de praktijk blijkt de selectielijst bijna geheel overeen te stemmen met de bijlage betreffende de bewaartermijnen.

³⁶ Er dient dus of (expliciete) functionaliteit te zijn voor het vernietigen of de beheerder moet de mogelijkheid hebben geschriften en dergelijke te vernietigen.

Deze werkwijze heeft als voordeel dat er gewerkt kan worden met generieke berichten voor processen zoals het in onderzoek zetten van gegevens, ongeacht of het gaat over adressen, nationaliteiten of geboortedata. Adressen, nationaliteiten en geboortedata worden immers, zonder de technische sleutel, op volstrekt verschillende wijzen geïdentificeerd. Het tweede voordeel is dat bij (potentiële) aanwezigheid van dubbele toegekende burgerservicenummers of A-nummers de juiste persoon door de technische sleutel aangewezen kan worden. Dit staat uiteraard los van het feit dat een situatie met dubbele nummers uitermate onwenselijk is en middels andere maatregelen indien mogelijk voorkomen dient te worden.

Om te zorgen dat de technische sleutels niet de plaats in nemen van bijvoorbeeld het BSN of het A-nummer, worden de technische sleutels die in potentie op een uniek persoon herleidbaar zijn, slechts gedurende een beperkte periode van 24 uur bruikbaar en worden ze gekoppeld aan de partij die de bijhouding heeft geïnitieerd. Voor sleutels die horen bij adressen en nationaliteiten is deze maatregel niet nodig omdat deze sleutels niet gebruikt kunnen worden om gegevens tot personen te herleiden en daardoor dus niet als alternatief persoonsnummer gebruikt kunnen worden.

9.16 Samenwerking tussen gemeenten

Gemeenten kunnen op verschillende manieren samenwerken. Gedacht kan worden aan samenwerkingsverbanden onder de WGR maar ook aan andere samenwerkingsverbanden. Samenwerking kan betrekking hebben op de bijhouden van de BRP. De ondersteuning door de BRP hiervan kan als volgt verlopen.

Voor het uitvoeren van bijhoudingsactiviteiten, worden (veelal) ambtenaren van een gemeente door het college geautoriseerd. Dat betekent dat van een ambtenaar wordt vastgelegd dat hij bepaalde functies van bepaalde burgerzakenmodules kan gebruiken. Wanneer een ambtenaar inlogt op zo'n applicatie, wordt nagegaan of hij geautoriseerd is en zo ja voor welke functionaliteiten. Dat geldt natuurlijk niet alleen voor ambtenaren. Ook uitzendkrachten en andere personen die geen ambtenaar zijn maar wel (tijdelijk) bijhoudingsactiviteiten moeten verrichten, worden geautoriseerd en deze autorisatie wordt gecontroleerd voordat toegang tot de bewuste ICT-voorzieningen wordt verleend. In het geval dat gemeenten een vorm van samenwerking hebben, kan het wenselijk zijn dat ze voor elkaars bevolking bijhoudingen mogen uitvoeren. Hiertoe moeten ze dan geautoriseerd worden. Dat moet geen probleem zijn: wat voor uitzendkrachten kan, moet ook voor ambtenaren van een andere gemeente kunnen. Een verdergaande vorm van ondersteuning, bijvoorbeeld door een 'centrale' registratie van samenwerking en daaruit afgeleide autorisaties is contraproductief. Ze ondergraaft de gemeentelijke verantwoordelijkheid en tendert naar het bevorderen van bureaucratie.

9.17 Sleutels t.b.v. deelautorisaties

Het is toegestaan dat een college meerdere sleutels (PKI-overheidscertificaten) laat registreren ten behoeve van bijhouding of levering van gegevens. Per sleutel kan door het college aangegeven worden welke functionaliteit de sleutel ontsluit. Bij bijhouding kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een aparte sleutel die toegang geeft tot de functionaliteit in de BRP rond naturalisatie procedures. Een dergelijke sleutel zou door het college verstrekt kunnen worden aan een andere college dat dergelijke procedures voor het college uitvoert. In het kader van leveren kan gedacht worden aan aparte sleutels voor verschillende binnengemeentelijke afdelingen waarbij iedere sleutel toegang geeft tot een set diensten en gegevens die optimaal aansluit bij de behoeften en rechten van deze afdeling.

Vastgesteld door de stuurgroep op 31 oktober 2013